

Nota van Antwoord

Ontwerp-Milieuprogramma Provincie Zeeland 2023-2027

Nota van Antwoord

Ontwerp Milieuprogramma Provincie Zeeland 2023-2027

Datum: 20 december 2022

Auteur: Provincie Zeeland

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Zienswijzen	4
3. Aanvullende aanpassingen	18
Colofon	19

1. Inleiding

Het ontwerp Milieuprogramma Provincie Zeeland 2023-2029 (hierna te noemen Milieuprogramma) heeft van 12 oktober t/m 22 november ter inzage gelegen. In deze periode heeft een ieder de mogelijkheid gehad om een zienswijze uit te brengen op het ontwerp Milieuprogramma. Er zijn twaalf zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen zijn in deze Nota van Antwoord samengevat en beantwoord. Daarnaast is er een voorstel gedaan of de zienswijze leidt tot aanpassing in het Milieuprogramma of niet.

Ontvankelijkheid

Alle zienswijzen zijn binnen de termijn ontvangen en voldoen aan de gestelde eisen.

2. Zienswijzen

In het totaal zijn er twaalf zienswijzen binnengekomen op het ontwerp Milieuprogramma. Deze zienswijzen hebben niet geleid tot significante wijzigingen, maar wel tot een enkele tekstuele wijziging. De reacties zijn op volgorde van binnenkomst opgenomen in tabel 1. De volgende personen/organisaties hebben een zienswijze ingediend:

1. Inwoner, Burgh-Haamstede
2. Zeeuws Platform Stralingsrisico
3. GGD
4. De Steltkluut
5. Natuurbeschermingsvereniging West Zeeuws-Vlaanderen
6. Zeeland Refinery
7. ZMF
8. VNO-NCW
9. Trinseo, Dow, Zeeland Refinery
10. LSNED, Leidingenstraat Nederland
11. Cargill
12. Evos

Tabel 1: Samenvatting en overwegingen van de ingediende zienswijzen op het ontwerp Milieuprogramma.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
1.1	Indiener mist de urgentie, en de forse acties om de vervuiling en de overlast nu sterk terug te gaan brengen ontbreken helaas. Geen vrijblijvende en halfzachte maatregelen.	Wij zijn van mening dat wij in het Milieuprogramma een goede ambitie hebben neergelegd, passend binnen onze bevoegdheden en met in acht-neming van de verschillende belan-gen in de provincie.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.2	Indiener roept op ook strakke normen te gaan stellen aan andere partijen.	De Provincie is gehouden aan de bevoegdheden die aan haar zijn toe-bedeeld. Daar waar wij normen of ei-sen kunnen stellen, hebben we deze overwogen en opgenomen in het Mi-lieuprogramma.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.3	Indiener vraagt om de vieze uitstoot van alle viezigheid (CO2, stikstof, fijnstof) echt zo snel mogelijk terug te dringen. Stel als doel een algehele afname van de algehele uit-stoot in 2030 van minstens 50% (dus niet al-leen van bedrijven, maar overall). Breng ook de verkeersoverlast fors terug en verbiedt de vieze houtstook!	Zie antwoord 1.2	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
1.4	Indiener vraagt te stoppen met CO ₂ -handel, stikstof-vergunningenhandel en met de geitenpaadjes. Wacht niet op gerechtelijke procedure of verplichtingen/aanmaningen van de rijksoverheid of EU, maar ga zelf snel aan de slag!	De CO ₂ handel is op Europees niveau geregeld en de Nederlandse Emissie-autoriteit heeft hier uitvoering aan voor de Nederlandse bedrijven. De Provincie heeft hier geen bemoeienis mee. Het onderwerp stikstof is niet geregeld in het Milieuprogramma. Wij hebben een apart programma voor de stikstofopgave.	De vragen gaan verder dan het bereik van het Milieuprogramma. Wij voegen daarom een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
1.5	Indiener vraagt te stoppen met de focus op geld en de economie, wat niet gaat helpen in het sterk afbouwen van viezigheid (en herrie). Dit zijn eenzijdige korte termijn gedachten. De lange-termijn noodzaakt ons om radicale keuzes te maken.	In het Milieuprogramma zijn meerdere lange termijn milieudoelen geformuleerd, die verder gaan dan de tijdshorizon van het Milieuprogramma 2023-2027.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.6	Indiener geeft aan dat er veel meer concrete afspraken nodig zijn: wat zijn de doelen, wat gaan we doen, wat zijn de afspraken met anderen en hoe gaan we iedereen aan de afspraken houden (ook onszelf als Provincie).	De doelen en acties staan duidelijk in het Milieuprogramma. We monitoren de uitvoering van de acties. Ook is aangegeven welke instrumenten de Provincie daarbij zal inzetten en met wie we samenwerken.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.7	Indiener verzoekt om in plaats van subsidiëren van vieze industrie, meer geld te steken in de uitvoering van goede gerichte maatregelen.	Indiener schetst een beeld waarin wij ons niet herkennen. In de provincie zijn tal van voorbeelden waar juist de verduurzaming van de industrie wordt gestimuleerd.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.8	Indiener vraagt de provincie de gemeente Schouwen-Duiveland terug te fluiten, die een voordeel op groei en meer economie (geld verdienen) gericht programma heeft! De provincie zou de regie moeten voeren.	In Nederland hebben alle overheden eigen bevoegdheden. De Provincie gaat niet over de wijze waarop gemeentes hun geld uitgeven.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.9	Indiener zou graag zien dat de provincie als doel stelt om het verkeer sterk te gaan verminderen; de uitstoot en de geluidsoverlast van herriemakende auto's, motoren en vrachtwagens. Doel moet zijn: veel minder verkeer op de N57, veel minder herrie	Zie antwoord 1.2.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.10	Indiener geeft aan dat de provincie maatschappelijke luchtvaart wil toestaan of zelfs bevorderen (traumahelicopters). Dat is goed. Recreative luchtvaart is vooral commerciële luchtvaart. Verminder de recreatieve luchtvaart graag!	De provinciale verordening Luchthavenbesluit regelt de milieu- en ruimtelijke aspecten van de luchthaven. De verordening kan geen onderscheid maken tussen recreatieve of niet-recreatieve activiteiten. De Provincie heeft als bevoegd gezag geen rol bij het bepalen of een vliegveld recreatief of commercieel gebruikt wordt.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.11	Indiener vraagt om het openbaar vervoer uit te breiden.	Dit is geen onderwerp voor het milieuprogramma, maar hoort bij het Programma Mobiliteit op Maat.	Wij voegen een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
1.12	Indiener wil dat de Provincie zich hard maakt voor het verminderen van de uitstoot van de scheepsvaart, omdat deze veel vervuiling en schade aan de kust veroorzaakt. De Provincie zou een trekkende en coördinerende rol moeten spelen	De Provincie zet hier samen met andere partijen op in, in het kader van het Schone Lucht Akkoord.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.13	Indiener verzoekt aan de provincie om a.u.b. zo snel mogelijk de bladerblazer geheel te verbieden!	De Provincie kan geen verbod uitvaardigen over producten die tot het normale handelsverkeer zijn toegelaten.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
1.14	Indiener deelt het doel van de provincie niet om de toename van overlast van verkeerslawaaï te beperken (A3.1). Stel als doel om de geluidsoverlast echt sterk te gaan beperken. Het geluidsniveau zou naar beneden moeten, zeker hier op de Kop van Schouwen.	De provincie gaat over de provinciale wegen. Lokale wegen behoren tot de gemeentelijke bevoegdheden.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.15	Indiener geeft aan dat het teveel aan stikstof in het Natura 2000 gebied vooral 'aangepakt' wordt door middel van afgravingen, o.a. in de Meeuwenduinen. Hierdoor verdwijnt natuurlijke begroeiing en blijven platte grasvlaktes over, en geen duinen meer. Dit lijkt indiener gevaarlijk gezien de sterk stijgende zeespiegel.	Het onderwerp stikstof is niet geregeld in het Milieuprogramma. Wij hebben een apart programma voor de stikstofopgave. Daarnaast heeft het reduceren van emissies van stikstofoxiden een plaats binnen het Schone Lucht Akkoord.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.16	Indiener wil dat de Provincie strenge eisen stelt aan waterkwaliteit (geen lozingen!) en daar streng op controleert.	De Provincie controleert op indirecte lozingen (afvalwater) maar stelt geen eisen aan de waterkwaliteit van oppervlaktewateren. Dit is een taak van de waterkwaliteitsbeheerder.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.17	Indiener verzoekt om strenge eisen omtrent het gebruik van plastic op te leggen en het plasticgebruik van bedrijven/supermarkten aan de bron aan banden te leggen.	De Provincie kan geen verbod uitvaardigen over producten die tot het normale handelsverkeer zijn toegelaten.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.18	Indiener verzoekt een scherper doel te stellen voor het terugdringen van de CO ₂ -uitstoot, niet alleen voor de industrie, maar voor de gehele uitstoot! CO ₂ -neutraal moet het doel zijn.	De landelijke overheid heeft al scherpe doelstellingen gesteld voor de reductie van CO ₂ .	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.19	Indiener verzoekt houtstook te verbieden of tenminste heel sterk aan banden te leggen. Houtstook leidt tot CO ₂ -uitstoot en fijnstof. Het levert luchtvervuiling en schade aan de gezondheid op.	Zie 1.2	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.20	Indiener wenst meer aandacht voor energiebesparing door middel van duidelijke normen, afspraken en controles. Volgens indiener komen bedrijven anders niet in actie.	De normen zijn landelijk geregeld. De omgevingsdiensten controleren dit voor ons.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.21	Indiener wil dat de provincie de installatie van zonnepanelen stimuleert op daken, niet in zonneparken, en dat de energievoorziening weer in publieke handen komt.	De provincie ondersteunt het plaatsen van zonnepanelen op daken. In de Omgevingsverordening is verder geregeld, dat wordt ingezet op concentratie binnen bestaand stedelijk gebied en op of aangrenzend aan specifiek benoemde locaties/bestemmingen buiten bestaand stedelijk gebied.	Wij voegen een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
1.22	Indiener wenst een minder procesmatig en meer inhoudelijk gedeelte over omgevingsdiensten, omdat de provincie met gemeenten eigenaar is.	Het Milieuprogramma geeft de kaders aan. Een groot deel van de activiteiten die we noemen bij de milieuthema's voeren de omgevingsdiensten uit, zoals vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering. Hierover maken we afzonderlijke afspraken in de werkplannen met de omgevingsdiensten.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
1.23	Indiener stelt voor dat de Provincie echt de lead gaat nemen in een veel strakker milieuprogramma, veel strakkere afspraken met gemeenten, ondernemers, organisaties etc. gaat maken om de viezigheid, de uitstoot en de geluidsoverlast sterk naar beneden te brengen, de regie gaat voeren op het behalen van die doelen en de afspraken streng gaat controleren en toetsen.	Zoals hiervoor reeds is aangegeven is de Provincie gehouden aan de bevoegdheden die aan haar zijn toebedeeld. Het milieuprogramma is zelfbindend voor de provincie en bepaald niet wat andere overheden moeten doen. Overheden houden wel rekening met elkaars beleid. In het milieuprogramma stellen wij voor dat de Provincie bij bepaalde thema's regie kan voeren.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
2	De stichting verzoekt om de milieufactor Straling met een passende uitwerking in het Ontwerp-Milieuprogramma op te nemen. Volgens indiener is er voldoende wetenschappelijk bewijs van een oorzakelijk verband met gezondheidsklachten, ook al onderschrijft de Gezondheidsraad dit niet. Op zijn minst zijn er 'aanwijzingen voor gezondheidsklachten' door straling.	In het kader van de Omgevingsvisie is aangegeven dat de Provincie geen aanvullende regels zal stellen ten opzichte van (inter)nationale wet- en regelgeving op dit onderwerp. Het onderwerp straling maakt onderdeel uit van de goede ruimtelijke ordening op lokaal niveau en behoort hiermee tot de bevoegdheid van de gemeenten.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
3.1	De GGD vraagt naast geur- en geluidshinder ook stofhinder te benoemen.	Stofhinder valt onder het thema luchtkwaliteit en benoemen we daarom niet apart.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
3.2.	Vanuit gezondheidskundig oogpunt en conform het SLA aandacht voor houtrook.	Houtrook is grotendeels een bevoegdheid van gemeenten. Wij conformeren ons aan onze afspraken binnen het Schone Lucht Akkoord.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
3.3	Wat wordt er verstaan onder onaantvaardbare geurhinder; is dit volgens beleid 'alle neuzen dezelfde kant op' ?	Ja, dit is verwoord in de handreiking 'alle neuzen dezelfde kant op'.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
3.4	Subdoel 2, zin "Wel zullen we het Milieuhinderonderzoek vaker inzetten' Wordt hiermee de milieuhinder-enquête bedoeld?	Ja, dat klopt.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.1	<i>1. Inleiding</i> In de Inleiding en Bijlage A van de Omgevingsvisie wordt terecht gesteld dat het milieu in Zeeland nog op een groot aantal deelgebieden niet voldoet aan (advies)normen en dat inwoners en natuur nog hinder ondervinden van lucht- en waterkwaliteit, lichthinder, lawaaihinder, etc. Gesteld wordt dat in het ter inzage gelegde Milieuprogramma de doelen van de Omgevingsvisie concreet gemaakt worden maken en aangegeven worden welke inspanningen daarvoor verricht worden. De vereniging mist een aantal meetbare resultaten en acties, en soms is het initiatief onduidelijk of voor meerdere uitleg vatbaar.	De doelen en targets in het milieuprogramma zijn zoveel mogelijk meetbaar en concreet geformuleerd. Ook zijn de indicatoren aangegeven waarmee de voortgang gemonitord kan worden. Bij alle targets zijn acties en instrumenten aangegeven die nodig zijn om deze targets te realiseren. Dit zijn acties en instrumenten waartoe de provincie het initiatief neemt, vaak in samenwerking met anderen of bijvoorbeeld door opdrachtverlening aan de omgevingsdiensten.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.2	<i>1.2 Totstandkomingsproces</i> De vereniging verzoekt in de toekomst bij de ontwikkeling van Zeeuwse beleid programma's als het Milieuprogramma, Natuurbeheerplan etc. ook de regionale natuurbeschermingsverenigingen te betrekken.	Wij zullen in de toekomst aan dit verzoek voldoen.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.3	<i>A1 Lucht</i> De vereniging verzoekt om inderdaad bij stellingname/standpunt van de provincie in het ontwerp milieuprogramma te blijven en de vergunningen voor Dow en Yara op zo kort mogelijke termijn aan te passen. Anders moet de tekst luiden dat de onderkant van de BBT grenzen niet toegepast zal worden bij enkele grootschalige vervuilers in de Kanaalzone	Het thema 'onderkant BBT vergunningen' zijn wij voornemens toe te passen vanaf het moment dat het milieuprogramma is vastgesteld.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.4	<i>A4 Geur</i> De vereniging verzoekt om specifieke bedrijfsonderzoeken te starten door onafhankelijke instituten om de oorzaken van de geurhinder in Sas van Gent vast te stellen en aanbevelingen te laten maken voor projecten om deze oorzaken weg te nemen. Het 4-jaarlijkse GGD-onderzoek bestaande uit vragen aan omwonenden acht indiener niet voldoende.	Naar aanleiding van de bevindingen van het onderzoek van de GGD is de vergunning van een belangrijke bron in Sas van Gent inmiddels aangepast op het onderdeel geur.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
4.5	<p>A3. Geluid De vereniging verzoekt ten aanzien van verkeerslawaai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verlaging drempelwaarde naar minder dan 60 dB per 2025, aangezien volgens de WHO hierboven gezondheidsschade kan optreden • in 2023 afronden van onderzoek naar maatregelen om deze lagere drempelwaarde te realiseren • handavingscontroles op provinciale wegen tav geluid door voertuigen. 	<p>De drempelwaarde is geen norm. In het Milieuprogramma staat dat we onderzoek doen naar het verlagen van de drempelwaarde. Deze drempelwaarde is de waarde waarboven je gaat onderzoeken of het nodig is om en zo ja, welke maatregelen de Provincie wil gaan nemen om de geluidoverlast van verkeer te beperken. In het Actieplan geluid wordt dit verder uitgewerkt. Controle/monitoring van geluid op provinciale wegen vindt plaats aan de hand van verkeerstellingen en berekeningen. Handhaving is hierbij niet aan de orde.</p>	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.6	De vereniging verzoekt bij vervanging eigen materieel voor onderhoud aan wegen en (natuur)gebieden apparatuur aan te schaffen die geluidsarm is en bij contractverlening (lage) geluidsnormen op te nemen.	Dit is al onderdeel van ons inkoopbeleid.	Wij voegen een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
4.7	De vereniging verzoekt voor het bereiken van de target A.3.2, in het programma op te nemen dat de bedrijven waar momenteel een maatwerkvoorschrift vergund is voor een hoge geluidsuitstoot, verplicht worden een onderzoek naar maatregelen voor beperking van dit industrieel lawaai te laten uitvoeren. Het doel zou moeten zijn om in 2027 de bestaande maatwerkvoorschriften te kunnen doen intrekken.	Het tot doel stellen van het intrekken van maatwerkvoorschriften in 2027, staat haaks op het idee van maatwerk. Door maatwerk kan onder bepaalde voorwaarden worden afgeweken van algemene regels, die voor een specifieke situatie in de praktijk niet haalbaar of wenselijk is. Waarbij maatwerk zeker niet alleen een afwijking naar "boven" is. Ook lagere geluidwaarden, geluidreducerende maatregelen enz. kunnen in de vorm van maatwerkvoorschriften worden opgelegd.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.8	De vereniging verzoekt om het herstellen van een 'groengordel' rondom het Dow industrieterrein zodat geluid- en lichtoverlast naar het stiltegebied in de Braakman vermindert wordt.	In het kader van de BGTS (grensoverschrijdende samenwerking) van het North Seaport District hebben we een pilot geïnitieerd waarbij we het toepassen van koppelingsgebieden onderzoeken. Koppelingsgebieden zijn groengebieden die de dorpen en de industriegebieden van elkaar scheiden en een belangrijke bufferende functie hebben.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.9	Onder A.3.3, 'Beperken van de uitbreiding van geluidsproductie in het algemeen', stellen wij voor dat de Zeeuwse overheden een Zeeuws convenant 'Beperken Geluidsproductie' opstellen en ondertekenen waarin men zich verplicht tot maatregelen.	Lokaal geluidbeleid is de bevoegdheid van de gemeenten.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.10	<p>A4. Stilte De vereniging verzoekt om:</p> <p>bij het beoordelen van de grootte van stiltegebieden er niet uitgegaan wordt van de actuele geluidsniveaus maar dat bekeken wordt waar ten behoeve van natuur en biodiversiteit de grenzen van stiltegebieden zouden moeten liggen. Aansluitend zal dan door middel van studies moeten worden vastgesteld welke bronmaatregelen genomen dienen te worden om het geluidsniveau in de stiltegebieden beneden de grenswaarde te krijgen.</p>	Zoals in het Milieuprogramma is aangegeven willen we het stiltegebieden beleid en de aanwijzing van stiltegebieden gaan actualiseren. Hierbij willen we ook kijken naar de bestaande geluidsniveaus in natuurgebieden.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.11	Bij toegangswegen van Stiltegebieden borden te plaatsen waaruit blijkt dat men een Stiltegebied betreedt, dan wel verlaat, en welke gedragsregels gelden.	Het is inderdaad de bedoeling om dan bij de toegangswegen borden te plaatsen. Op veel plaatsen staan deze borden er nu ook al.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
4.12	Actiever te handhaven in stiltegebieden specifiek ten aanzien van luidruchtige recreatie, luidruchtige voertuigen en het gebruik van drones.	Toezicht heeft zeker onze aandacht. Het probleem hierbij is echter dat het voor de toezichthouders niet mogelijk is om elk moment van de dag op elke plek aanwezig te zijn en het daarom moeilijk is om de verstoorde op heterdaad te betrappen. Klachten spelen hierbij een belangrijke rol.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.13	<i>A7 Water</i> De vereniging verzoekt de Provincie onderzoek te laten uitvoeren aan de hand van monsters van plastic korrels (nurdles) aan de Westerschelde kust om vast te stellen wat de bronnen zijn van deze vervuiling. Op basis van deze onderzoeksresultaten zouden de betreffende Nederlandse bedrijven opgedragen moeten worden om hun systemen voor het afvangen van nurdles te verbeteren zodat er niets meer in het milieu terecht komt. Mochten er ook nurdles gevonden worden die uit het buitenland komen dan zou de Provincie via het Schelde Commissie overleg de buitenlandse partners moeten stimuleren om hetzelfde te doen bij hun bedrijven	Er zijn intussen verschillende onderzoeken uitgevoerd die wijzen op de aanwezigheid van plastic korrels in de oppervlaktewateren in Zeeland. Wij richten ons op aspecten die binnen onze bevoegdheden vallen. Samen met partners richten wij ons daarom op de aanpak van het vrijkomen van korrels door bij inspecties extra aandacht te besteden aan dit onderwerp. Daarnaast hebben wij het convenant de Schone Schelde ondertekend. In dat kader werken samen met partners aan preventie van het vrijkomen van korrels.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.14	<i>A8 Duisternis / Lichthinder</i> De vereniging verzoekt de Provincie: - zich niet alleen te richten op het verbeteren van de bestaande verlichting en de richtlijnen van de NSVV, maar ook probeert verlichting structureel te verwijderen of uit te zetten. Er is volgens de vereniging veel onnodige verlichting, zoals reclamezuilen die de hele nacht branden of verlichting van bouwterreinen zonder dat er gewerkt wordt. - de ambitie van target A8.2, 'Bestaande lichtvervuiling tegengaan', te vergroten door de noodzaak van bestaande verlichting langs provinciale wegen te evalueren. - bij de vergunning van projecten ook de tijdelijke verlichting in de nachtelijke uren meeneemt in haar overwegingen en streeft naar minimalisatie daarvan.	Dit zijn goede suggesties die we meenemen bij het opstellen van het plan van aanpak om nachtelijke verlichting in Zeeland terug te dringen. Daarin wordt lichthinder per thema verder uitgewerkt.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.15	<i>A9 Zeer Zorgwekkende Stoffen</i> De vereniging vraagt aan de Provincie: - een veel meer actieve en initiërende rol om het onderwerp van de aanpak van de PFAS in Zeeland actief aan te sturen en van de Rijksoverheid, RWS en Waterschap Scheldestromen een actievere aanpak te vragen. Ook dient er onmiddellijk juridische actie te worden ondernomen wanneer de bestaande bronnen van PFAS geïdentificeerd worden. - om alle lozingspunten van afvalwater en schoorsteen emissies van stookinstallaties van de Zeeuwse bedrijven uiterlijk in 2024 te onderzoeken op de emissie van PFAS. Bij emissies onmiddellijk een plan van aanpak laten maken door het betreffende bedrijf om de emissie te elimineren of terug te brengen onder de drempelwaardes binnen een zo kort mogelijke en toch redelijke termijn.	Het PFAS-dossier heeft onze grootste aandacht. Ten aanzien van PFAS verwijzen wij naar het plan van aanpak en de voortgangsrapportages van de PFAS-coördinatoren. Ook binnen de ZZS-inventarisaties is aandacht voor de emissies van PFAS.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.16	<i>B10 Energie en Klimaat</i> De vereniging verzoekt dat de Provincie verduidelijkt dat zij bij de berekening van de CO2 emissies door bedrijven alle scope_1 emissies meeneemt, ook die emissies die met vertraging in de atmosfeer terechtkomen.	De provincie volgt het landelijke beleid ten aanzien van rekenregels.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
4.17	Tevens om met het ministerie van EZK af te stemmen dat de maatwerkvoorschriften die het ministerie afsluit met de Zeeuwse bedrijven zodanig zijn dat de doelstelling van 55% gerealiseerd zal worden in 2030.	Wij zijn betrokken bij de maatwerkafspraken die het ministerie met de Zeeuwse industrie maakt, waarbij aanvullende doelen worden gesteld.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.18	<i>B11 Circulaire economie en afval</i> De vereniging verzoekt de Provincie te bevestigen dat ook de fossiele grondstoffen van de grote Zeeuwse bedrijven worden meegenomen in de doelstellingen voor circulariteit. Tevens denken wij dat het nodig is dat de Provincie een zeer actieve rol neemt of dit te realiseren aangezien het om aanzienlijke veranderingen gaat hierbij en de industrie zelf nog geen initiatieven op dit vlak lijkt te ontplooiën.	Provincie Zeeland heeft het landelijk grondstoffenakkoord uit 2016 ondertekend, mede gericht op de gewenste reductiedoelstellingen voor fossiele grondstoffen (wat de basis vormt van dit grondstoffenakkoord). Voor de Provincie zijn deze doelstellingen uitgewerkt in het Economisch Uitvoeringsprogramma 2022-2027. Ook het programma Klimaat en Energie zet actief in op verduurzaming van de grote industriële Zeeuwse bedrijven. Er lopen op dit moment allerlei projecten om de gewenste versnelling tot stand te brengen.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
4.19	De vereniging pleit ervoor dat de Provincie in de komende periode een aanvang maakt met de ontwikkeling van een strategie voor Zeeland voor de realisatie van de circulaire economie.	Het Economisch Uitvoeringsprogramma 2022-2027 bevat de basis voor deze gewenste strategie c.q. actieve rol.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.1	In hfdst 3 Omgeving en samenwerking. Voor de samenwerkingsafstemming met provinciale, nationale en internationale partners wordt doorverwezen naar hoofdstuk 5; op de specifieke rol van maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners wordt niet ingegaan. Dat lijkt de vereniging een tekortkoming.	In hoofdstuk 3 wordt de rol van bedrijven (met milieu-impact) en inwoners beschreven. Wij zullen 'maatschappelijke organisaties' toevoegen bij inwoners (voor zover het hun eigen dagelijkse functioneren betreft). Ook zullen we bijdrage van maatschappelijke organisaties voor kennis en voorlichting benoemen.	Wij hebben dit aangepast in hoofdstuk 3.
5.2	A1. Lucht. Indiener verzoekt de provincie het initiatief te nemen en te stimuleren dat gemeenten in Zeeland deelnemen aan het Schone Lucht Akkoord	Gemeenten bepalen zelf of zij tot mede ondertekening van het Schone Lucht Akkoord over willen gaan. Wij voeren hierover het gesprek met gemeenten. Gemeente Terneuzen heeft intussen aangegeven tot ondertekening over te gaan.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.3	A2. Geur. 'Geen toename van het aantal klachten', lijkt de vereniging een discutabel target. Een toenemende bewustwording bij de inwoners versterkt immers de kwaliteit van het signaleringssysteem en zal leiden tot meer klachtemeldingen/feitenbasis.	Het target is gekoppeld aan situaties: Het aantal geurklachten per situatie blijft gelijk of daalt. In die zin geeft dit inzicht hoe de beleving van inwoners in een bepaalde situatie is. Een toename van klachten is ongewenst omdat dit aangeeft dat inwoners meer overlast ervaren. In die situatie is dit aanleiding om te onderzoeken of aanvullende maatregelen nodig zijn.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.4	A3. Geluid. Indiener meent dat het enkel het onderzoeken van de mogelijkheid tot verlaging van de plandrempel voor verkeerslawaai tot het WHO niveau (53dB) van te weinig ambitie getuigt, aangezien de plandrempel op dit moment de hoogste van Nederland is en Zeeland zich als 'ruimte en rust'=provincie afficheert.	De drempelwaarde zomaar verlagen kan niet, hiervoor moet een gemotiveerd onderzoek ten grondslag liggen. In het Actieplan geluid wordt dit verder uitgewerkt.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.5	Indiener meent dat ten aanzien van de beheersing van luchtvaartgeluid voorbijgegaan wordt aan de mogelijkheid om het aantal vluchten te limiteren.	In de vergunning die aan het vliegveld is verleend (het Luchthavenbesluit) staan voorschriften waaraan het vliegveld zich moet houden. Ook het maximaal aantal vliegbewegingen zijn daarin opgenomen. Er is dus een limiet voor het aantal vliegbewegingen per jaar.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
5.6	A4. Stille. Indiener vindt de doelstelling erg vaag. Het is onduidelijk of (en hoeveel) stiltegebieden er in de provincie kunnen bijkomen. De vereniging ziet graag een uitbreiding van het aantal stiltegebieden met een plan van aanpak om het daadwerkelijk te realiseren en te handhaven.	Zoals in het Milieuprogramma is aangegeven willen we het stiltegebieden beleid en de aanwijzing van stiltegebieden gaan actualiseren. Zie ook het antwoord onder 4.5.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.7	A5. Omgevingsbeleid (=Omgevingsveiligheid) A5.4 Volgens de indiener is de provincie niet leidend voor dit target; de planologische en juridische borging lijkt de vereniging dan ook eerder een wettelijke verplichting dan een ambitie.	Het klopt dat de Provincie geen wettelijke taak hierin heeft. Vanuit de ambitie om vervoer van gevaarlijke stoffen via buisleidingen te stimuleren, zijn wij in gesprek met gemeenten en VRZ.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.8	A6. Bodem. Op pag. 28 staat dat het provinciale beleid voor duurzaam bodembeheer in landelijk gebied niet in het voorliggende, maar in een ander programma wordt vastgelegd. Het roept bij de vereniging de vraag op of intensief bewerkte landbouwpercelen als bedrijfs-terrein of als landelijk gebied beschouwd moeten worden? De vereniging wijst hierbij op de noodzakelijke aandacht die er moet zijn/komen voor de inkomende dierlijke meststroom en de effecten daarvan op de bodem. o.a. de daarin aanwezige antibiotica (58% van wat de dieren toegevoegd krijgen komt in de mest terecht) hebben een desastreus effect op bodemleven, ecosysteem en voedselketen.	Intensief bewerkte landbouwpercelen worden beschouwd als 'landelijk gebied'. Op Rijksniveau zijn er normen vastgesteld voor de hoeveelheid dierlijke mest die maximaal uitgereden mag worden op landbouwpercelen. Het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CGB) beoordeelt diergeneesmiddelen uitgebreid, en neemt zo nodig aanvullende maatregelen als ze een gevaar vormen voor de milieukwaliteit.	Wij voegen een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
5.9	A7. Water. Overstortingen bij RWZI's zullen zonder extra maatregelen tgv de klimaatverandering vaker gaan voorkomen. De vereniging heeft geen geprogrammeerde actie aangetroffen, die hier op in speelt. Ambitie voor target A7.1 is hier erg vrijblijvend.	Overstortingen, zullen waarschijnlijk niet bij RWZI's maar bij rioleringen vaker gaan voorkomen in de toekomst. Dit is een taak voor gemeentes. Wat betreft acties en maatregelen ten aanzien van klimaatadaptatie vloeien voort uit ons programma Klimaat en Energie en vermelden we daarom niet in het milieuprogramma.	Wij voegen een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
510	A8 Duisternis/Lichthinder. De vereniging wijst op lichthinder in de omgeving van natuurgebieden; die dienen zoveel mogelijk van kunstlicht gevrijwaard te blijven. Lichthinder is niet alleen afkomstig van bedrijven, maar ook van particulieren.	Dit punt wordt meegenomen bij het opstellen van het plan van aanpak om nachtelijke verlichting in Zeeland terug te dringen. Daarin wordt lichthinder per thema verder uitgewerkt.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.11	A9. Zeer Zorgwekkende Stoffen. Het actuele PFAS-dossier maakt volgens de indiener duidelijk dat er (p)ZZS en ZZS bronnen zijn, die buiten de bedrijfsvergunningverleningen liggen waarvoor de provincie het bevoegd gezag vormt. (bv. RWZI Rilland, kanaal van Gent naar Terneuzen en Scheldewater vanuit België.) Het gepresenteerde programma gaat hier aan voorbij; aanleg van extra punten voor continue monitoring dient ernstig overwogen te worden.	Het PFAS-dossier heeft onze grootste aandacht. Ten aanzien van PFAS verwijzen wij naar het plan van aanpak en de voortgangsrapportages van de PFAS-coördinatoren.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.12	Een tijdlijn ontbreekt bij de Ambities in de inspanningstabel onder target A9.2.	De aanpak van de (p)ZZS is een doorlopend proces.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
5.13	B10. Energie en Klimaat Eerste opsommingsteken onder 10.1(tekstueel): volgens indiener ontbreekt hier het woordje 'niet' in de zin.	Nee het staat er goed.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
5.14	B11. Circulaire Economie en Afval. Met betrekking tot B11.1, B 11.3 en B11.5 wijzen we op de mestoverschotten (afval?) uit m.n. Noord Brabant, Limburg, België, die t.b.v. van de ontwikkeling van een circulaire economie in onze provincie zowel letterlijk als figuurlijk als grondstof worden gebruikt. (zie de relevante opmerkingen hierover onder het thema Bodem)	Dit nemen wij voor kennisgeving aan.	Wij voegen een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
5.15	C12. Robuustheid RUD Zeeland (C.12.1) Binnen het bestuurlijke commitment voor de ontwikkeling van een robuuste omgevingsdienst en (C.13.3) goed opdrachtgeverschap dient m.n. wat de handhavingsactiviteiten betreft een onafhankelijke positie van de RUD te worden bewerkstelligd; hier bestaat namelijk het gevaar van 'de slager zijn eigen vlees keurt'.	De RUD-Zeeland is volledig gemandateerd voor toezicht en handhaving. Daarmee is de RUD-Zeeland maximaal onafhankelijk.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
6.1	Circulaire economie Indiener verzoekt het subdoel "De helft van de grondstoffen die in Zeeland worden gebruikt, is in 2030 hernieuwbaar of al eerder gebruik' te heroverwegen, omdat dit met de huidige stand van de technologie onhaalbaar is voor fossiele grondstoffen van de indiener. Het aandeel van indiener drukt een aanzienlijke stempel op het totaal van Zeeland. De inspanningen van het bedrijf liggen op korte termijn (lees: verder verloop van dit decennium) vooral op de reductie van onze Scope 1 emissies waarbij we in 2030 volledig in de pas willen (en kunnen) lopen met de targets (-55% tot zelfs -60%). Parallel aan het traject van CO2-reductie starten we bij ZR met de geleidelijke introductie van circulaire feed stocks ter vervanging van onze fossiele bronnen. Een reductie van -50% in 2030 voorziet ZR thans echter als onhaalbaar waarbij, gelet op de omvang van de grondstoffeninname, ZR een aanzienlijke stempel zal drukken op de totaliteit in Zeeland.	Nederland heeft als doel om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben. Met als tussendoel om in 2030 al 50% minder primaire abiotische grondstoffen te gebruiken (mineralen, metalen en fossiel). Met de doelstelling sluiten we aan bij het Europese en landelijke beleid. Om aan deze doelen te voldoen is een transitie en inzet van iedereen nodig. Het klopt dat op dit vlak nog veel uitgezocht moet worden. Belangrijk is nu om de ambitie en koers helder vast te leggen. Daarbij verwachten we van de industrie een serieuze bijdrage en inzet naar vermogen om de doelen te realiseren die leiden naar een volledig circulaire economie.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
7.1	Het hoofddoel in de Zeeuwse Omgevingsvisie voor 2030: 'een gezond, schoon en veilig Zeeland; de milieukwaliteit van de fysieke leefomgeving is beschermd en versterkt' komt volgens indiener slechts ten dele terug in het voorliggende Milieuprogramma. In de zienswijze van de indiener op de 2e Ontwerp Omgevingsverordening van 21 februari 2022 heeft indiener al gesteld dat de gewekte verwachtingen op het gebied van biodiversiteit, circulaire economie, energie, natuurgebieden en bodem naar aanleiding van de gestelde ambities in de Omgevingsvisie niet worden waargemaakt. De indiener zou graag een ambitieuzer en minder behoudend milieuprogramma zien. De ambities zijn er wel, maar dit is bij sommige thema's nog onvoldoende terug te vinden in dit Milieuprogramma.	Provincie is van mening dat het milieuprogramma voldoende ambities bevat en in lijn is met de Omgevingsvisie. De door de indiener genoemde onderwerpen (circulaire economie, biodiversiteit, energie, natuurgebieden en bodem) vinden hun voornaamste uitwerking in andere programma's van de provincie Zeeland. In het Milieuprogramma staan die zaken die hier aanvullend aan zijn. Het is van belang om de programma's in samenhang te bezien.	Wij voegen een tekst toe over de reikwijdte van het Milieuprogramma.
7.2	De vereniging verwacht van de provincie dat zij niet enkel samenwerkt met partners, maar de regierol op zich neemt voor een effectieve aanpak en verbetering van het milieu. Daarnaast moeten de milieudoelstellingen écht SMART en concreet geformuleerd worden.	Het is niet altijd vanzelfsprekend dat de provincie een regierol kan vervullen. De wetgever heeft gemeend dat wat lokaal kan, ook lokaal moet. In het milieuprogramma stellen wij voor bepaalde thema's wel voor dat de provincie regie voert.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
		De doelen en targets in het milieu-programma zijn zoveel mogelijk meetbaar en concreet geformuleerd, en ook voorzien van indicatoren waarmee de voortgang gemonitord kan worden. Verdere verbetering op dit vlak blijft voor de provincie evenwel een aandachtspunt.	
7.3	Lucht Indiener verzoekt de provincie te stimuleren dat gemeenten ook deelnemen aan het Schone Lucht Akkoord, met name de haven-gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen.	Gemeenten bepalen zelf of zij tot mede ondertekening van het Schone Lucht Akkoord over willen gaan. Wij voeren hierover het gesprek met gemeenten. Gemeente Terneuzen heeft intussen aangegeven tot ondertekening over te gaan.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
7.4	Geur Indiener meent dat de Provincie niet alleen nieuwe overlastsituaties dient te voorkomen, maar ook aandacht moet geven aan geurhinder bij nieuwe bedrijvigheid en gemeenten moet adviseren over geurhinder bij het vaststellen van omgevingsplannen. Bij milieuhinder hebben we het overigens niet alleen over geurhinder. Geluid- en stofoverlast (zowel grofstof als fijnstof) vallen hier ook onder.	Indiener beschrijft precies wat de Provincie beoogt met de doelstellingen ten aanzien van het onderwerp geur en het voorkomen van andere vormen van overlast.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
7.5	Stilte Target A.4.1 behandelt de doelstellingen voor stiltegebieden. De ZMF vraagt waarom pas in 2024 nieuwe stiltegebieden kunnen worden aangewezen en de regels worden vastgesteld in de Omgevingsverordening en vraagt dit direct in gang te zetten.	Op dit moment zijn er ook al stiltegebieden aangewezen in de Omgevingsverordening en hiervoor gelden ook al regels. Deze kunnen gewoon uitgevoerd en gehandhaafd worden. In 2023 starten we met een evaluatie en actualisatie van het huidige stiltegebiedenbeleid, dat we dan in 2024 willen laten vaststellen in de Omgevingsverordening. We sluiten hierbij aan bij de cyclus voor actualisering van de Omgevingsverordening.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
7.6	Water Indiener verzoekt om dwingender maatregelen t.a.v. het morsen van korrels dan alleen bij inspecties aangeven aan de bedrijfscultuur om morsen van plastic te voorkomen.	Wij richten ons op aspecten die binnen onze bevoegdheden vallen. Samen met partners richten wij ons daarom op de aanpak van het vrijkomen van korrels door bij inspecties extra aandacht te besteden aan dit onderwerp. Het gaat daarbij zowel om getroffen of nog te treffen maatregelen als good housekeeping en gedrag.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
7.7	Duisternis/lichthinder De vereniging dringt er op aan om met spoed de aangescherpte lichthindervorschriften uit te werken.	Bij het opstellen van het plan van aanpak om nachtelijke verlichting in Zeeland terug te dringen kijken we ook naar mogelijkheden van aanscherping van voorschriften voor het voorkomen of verminderen van lichthinder.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
7.8	Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) De ZMF verwacht van Provincie Zeeland een voortrekkersrol in onderzoek naar en de monitoring van verspreiding van PFAS via de lucht,	Het PFAS-dossier heeft onze grootste aandacht. Ten aanzien van PFAS verwijzen wij naar het plan van aanpak en de voortgangsrapportages van de PFAS-coördinatoren. Ook binnen de ZZS-inventarisaties is aandacht voor de emissies van PFAS.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
8.1	Indiener verzoekt af te zien van het beleid gericht op onderkant BBT, maar daar waar Europese regelgeving een bandbreedte toelaat uit te blijven gaan van deze bandbreedte.	Ons beleid is gericht op een gezonde leefomgeving. Voor verbetering van de luchtkwaliteit en om toe te werken richting de WHO advieswaarden zijn emissiereducties noodzakelijk. Om die reden vinden we het belangrijk om onderkant BBT als uitgangspunt te hanteren. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van de Europese Richtlijn industriële Emissies (RIE) wat betreft toepassing van BBT met als doel de emissies van milieubelastende activiteiten zo veel mogelijk te voorkomen of beperken.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
8.2	De overheid heeft met het Schone Lucht Akkoord (SLA) zichzelf opgelegd om bij vergunningverlening industriële bedrijven emissie-eisen op te leggen die op of zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BBT-range liggen. Vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel moet het bevoegd gezag in deze bij de vergunningverlening aantonen dat deze eis in redelijk en billijk is en niet andersom.	<p>Het bevoegd gezag zal in de context van het geval, en met het oog op de hoogst mogelijke bescherming van de gezondheid en van het milieu, gemotiveerd beslissen welke emissiegrenswaarde redelijkerwijs kan worden voorgeschreven.</p> <p>In een aanvraag om een omgevingsvergunning moet informatie staan die het bevoegd gezag nodig heeft om in alle redelijkheid en billijkheid een besluit te kunnen nemen. Wanneer de informatie onvoldoende wordt de aanvrager in de gelegenheid gesteld ontbrekende informatie te leveren.</p> <p>De bewijslast in de vorm van prestaties van een maatregel ligt bij het bedrijf en volgt uit de indieningsvereisten (H4 van de Ministeriele regeling Omgevingsrecht). Ook uit de RIE blijkt dat van bedrijven een bijdrage verwacht mag worden om aan te geven wat de beste bescherming geeft van het milieu in zijn geheel (BBT), alle passende preventieve maatregelen zijn genomen en er geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt.</p>	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
8.3	(p)ZZS Indiener begrijpt het standpunt dat voorkomen beter is dan genezen, maar maakt hierbij wel de kanttekening dat vanuit wetgeving bedrijven slechts verplicht kunnen worden om de uitstoot van pZZS te onderzoeken en er geen minimalisatieverplichting ligt zoals bij ZZS. De gelijkstelling wordt als verwarrend en juridisch ongewenst gezien.	Wij kunnen als Provincie aanvullend beleid vastleggen in het milieuprogramma, ook ten aanzien van het gelijkstellen van (p)ZZS aan ZZS.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
8.4	<u>Circulaire economie</u> Indiener verzoekt het doel "De helft van de grondstoffen die in Zeeland worden gebruikt, is in 2030 hernieuwbaar of al eerder gebruikt" te heroverwegen omdat deze te ambitieus wordt geacht. Cijfers over het huidige grondstoffengebruik ontbreken volgens de indiener en bovendien is in Zeeland veel industrie gevestigd die (half-)producten produceert.	Met de doelstelling sluiten we aan bij het Europese en landelijke beleid. Om aan deze doelen te voldoen is een transitie en inzet van iedereen nodig. Het klopt dat op dit vlak nog veel uitgezocht moet worden. Belangrijk is nu om de ambitie en koers helder vast te leggen. Daarbij verwachten we van de industrie een serieuze bijdrage en inzet naar vermogen om de doelen te realiseren die leiden naar een volledig circulaire economie. Het gegeven dat er (half) producten worden gere-	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
		aliseerd is ons inziens geen argument om deze doelstelling niet te onderschrijven. Zie ook 6.1.	
8.5	Robuuste RUD Zeeland. Indiener wenst concretere actiepunten met betrekking tot de omgevingsdiensten gericht op sneller vergunningsprocedures, geven van adviezen en een goede onderlinge samenwerking. De in het ontwerp opgenomen actiepunten richting de omgevingsdiensten en de instrumenten die ingezet worden zijn te vrijblijvend en onvoldoende concreet, waardoor niet duidelijk is wat de bedrijven straks mogen verwachten van de omgevingsdiensten en het bevoegd gezag.	Door indiener aangegeven punten horen niet in het milieuprogramma. Hiervoor maken we aparte samenwerkingsovereenkomsten met de omgevingsdiensten en de deelnemers.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
8.6	Level playing field en cross-media effecten. Het milieuprogramma 2023-2027 is een zeer ambitieus en allesomvattend programma. Indiener merkt op dat: - deze ambities op een aantal punten, onderkant BBT en (p)ZZS, leiden tot strengere eisen dan thans in het wettelijk (nationaal/Europees) kader is vastgelegd. Hiermee worden de ambities van de provincie Zeeland eenzijdig aan de Zeeuwse industrie opgelegd.	In het milieuprogramma is de maatschappelijke aanleiding en ambitie daarbij aangegeven als onderbouwing. Het is correct dat ambities als onderkant BBT en pZZS een extra inzet van de Zeeuwse industrie vergen. Onderkant BBT is een maatregel uit het Schone Lucht akkoord waaraan alle Provincies zich geconformeerd hebben. Dit geldt dus niet alleen voor de Zeeuwse industrie. Zuid Holland heeft al geruime tijd in hun beleid (p)ZZS gelijk gesteld aan ZZS.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
8.7	in het milieuprogramma 2023-2027 geen aandacht is voor zogenaamde cross-media effecten. Verscherpte eisen op één thema kunnen namelijk leiden tot negatieve effecten op andere thema's, bijvoorbeeld het terugdringen van uitstoot van NOX leidt tot meer energieverbruik en daarmee tot een hogere CO2 uitstoot. Het is om deze reden dat de industrie huiverig is over de bovenwettelijke ambities van de provincie Zeeland. De provincie Zeeland zou de bovenwettelijke ambities moeten prioriteren in plaats van als eisenpakket vast te leggen in het Milieuprogramma 2023-2027.	Wij erkennen de mogelijkheid van cross-media effecten. Naar aanleiding van de inbreng van deze indiener bij de stakeholdersbijeenkomst, hebben we hier in het milieuprogramma onder A.1.1. bij het thema lucht aandacht aan besteed door opname van de zin: "Daarbij houden we ook rekening met andere milieueffecten".	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
9.1	Provinciaal beleid (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen. Met het voorgenomen beleid wordt in feite bepaald dat bepaalde stoffen, ook stoffen die geen ZZS zijn (pZZS), als ZZS worden aangemerkt. Zoals hierboven uitgebreid is toegelicht, hebben GS daar geen bevoegdheid voor, is deze werkwijze rechtsonzeker, niet in het belang van de bescherming van het milieu, in strijd met het Nederlandse en Europese gelijke speelveld, en afhankelijk van de precieze uitwerking (die nu nog geheel onduidelijk is) ook onevenredig bezwaar.	Wij kunnen als Provincie aanvullend beleid vastleggen in het milieuprogramma, ook ten aanzien van het gelijkstellen van (p)ZZS aan ZZS ter bescherming van het milieu. Dit geldt niet alleen voor de Zeeuwse industrie. Zuid Holland heeft al geruime tijd in hun beleid (p)ZZS gelijk gesteld aan ZZS.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
10.1	LSNed wil de Provincie proactief meedenken en bijstaan door het voorzien van kundig advies op het gebied van transport door buisleidingen.	Dit aanbod nemen we graag aan.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
11.1	Zie 8.1. Indiener is van mening dat het verlenen van vergunning enkel aan de onderkant van de BBT-range strijdig is met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Bij het actualiseren van een vergunning worden bestaande installaties ook hiermee vergund op de onderkant van de BBT-range. Dit is disproportioneel ten aanzien van de milieuvoordelen.	Het is niet juist dat enkel aan de onderkant van de BBT range wordt vergund. In aansluiting op (Europese) wet- en regelgeving hanteren wij als uitgangspunt onderkant BBT range. Zie verder ook de beantwoording bij 8.1	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
11.2	Tevens, heeft de overheid het Schone Lucht Akkoord (SLA) aangenomen om bij vergunningverlening industriële bedrijven emissie-eisen op te leggen die op of zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BBT-range liggen. Vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel moet het bevoegd gezag in deze bij de vergunningverlening aantonen dat deze eis in redelijk en billijk is en niet andersom.	Zie antwoord 8.2	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
11.2	Indiener merkt op dat in paragraaf 6.3.1 van de Handreiking industriëlawaai is opgenomen: <i>“Hoewel er wel onderzoek is gedaan naar lf-geluid, met name naar mogelijkheden om dit geluid te beoordelen, is nog geen onderzoek gedaan naar dosis-effect relaties. Een officiële normstelling is derhalve nog niet aanwezig.”</i> Derhalve is het een ambitieuze doelstelling binnen het Ontwerp-Milieuprogramma 2023-2027 om afspraken te maken met gemeenten om mogelijke LFG-bronnen te dempen. Indiener betwijfelt of er een wettelijke grondslag is voor het beoordelen van LFG om maatregelen te kunnen opnemen in eventuele vergunning voorschriften. Er is namelijk geen officiële normstelling.	Het klopt dat er op dit moment nog geen officiële normstelling is voor LFG. Op dit moment loopt er wel een onderzoeksprogramma bij het RIVM naar LFG. Dit omdat is gebleken dat er landelijk sprake is van een duidelijke toename van overlast als gevolg van LFG. Wij willen toch kijken of we iets aan de problematiek kunnen doen, eventueel met gemeenten samen. Er zijn bijv. voorbeelden van protocollen en handreikingen over hoe met klachten over LFG om te gaan, die we ook in Zeeland zouden kunnen toepassen. Wij zijn van mening dat ook zonder wettelijke grondslag een inzet van bedrijven verwacht mag worden (good housekeeping) om deze vorm van geluidoverlast terug te dringen, zonder dat we meteen denken aan vergunningvoorschriften op dit vlak.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
11.3	Indiener geeft aan t.a.v. pZZS en ZZS dat voldoen aan het maximaal toelaatbare risiconiveau (MTR) afdoende is en niet dat minimalisatie tot zo ver mogelijk onder het MTR noodzakelijk is. Volgens indiener is het MTR zodanig vastgesteld dat bij concentraties beneden dat niveau geen negatief effect te verwachten is. De in de EU vastgestelde BBT zijn ook afgestemd op dit MTR, waardoor een gelijk speelveld geldt.	Voor ZZS geldt een minimalisatieverplichting. Dit verplicht bedrijven om emissies zoveel mogelijk te beperken. Minimalisatieplicht gaat dus verder dan alleen het voldoen aan de MTR. Voor veel ZZS is overigens geen MTR beschikbaar. Het is dan ook belangrijk om bij de beoordeling van emissies de effecten van zowel (p)ZZS als ZZS op de leefomgeving mee te wegen.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
11.4	Gelijkstelling van pZZS aan ZZS betekent dat de minimalisatieverplichting m.b.t. pZZS investeringen met zich meebrengt waarvan later kan blijken dat deze niet nodig zijn als betreffende stof alsnog van de lijst wordt verwijderd. Gelijkstelling is juridisch onjuist.	In het belang van de bescherming van het milieu verwachten we een pro-actieve houding van het bedrijfsleven en dus ook dat zij zeer terughoudend zijn met het in het milieu brengen van (p)ZZS.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

Indiener	Samenvatting	Overwegingen	Aanpassing
11.5	In het Ontwerp-Milieuprogramma 2023-2027 is als subdoel opgenomen: <i>"De helft van de grondstoffen die in Zeeland worden gebruikt, is in 2030 hernieuwbaar of al eerder gebruikt"</i> . Indiener ziet deze doelstelling als erg ambitieus en zal in de praktijk niet te handhaven zijn. In het Ontwerp-Milieuprogramma 2023-2027 zijn geen kwantitatieve gegevens opgenomen over het huidig grondstoffen verbruik binnen de Provincie Zeeland en de daarmee samenhangende economie. Zie ook 8.3.	Voor het antwoord verwijzen we naar 6.1.en 8.3	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
12.1	Indiener vraagt waarom de provincie PFAS als voorbeeld noemt voor de term gevaarlijke stoffen? Dit is een verkeerd beeld. Hier hoeft geen voorbeeld genoemd te worden. Andere gevaarlijke stoffen en die worden ook niet expliciet genoemd. Dit voorbeeld heeft naar ons inzien geen toegevoegde waarde.	Het PFAS-dossier is op dit moment zeer actueel en om die reden als voorbeeld vermeld.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
12.2	Indiener verzoekt af te zien van het beleid gericht op onderkant BBT, maar daar waar Europese regelgeving een bandbreedte toelaat uit te blijven gaan van deze bandbreedte.	Ons beleid is gericht op een gezonde leefomgeving, waarbij we inzetten op het reduceren van emissies. Zo werken we toe naar de WHO advieswaarden voor luchtkwaliteit. Om die reden vinden we het belangrijk om de onderkant BBT als uitgangspunt te nemen. Dit past binnen bestaande wet- en regelgeving.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
12.3	Hfd A.5 Omgevingsbeleid (=omgevingsveiligheid) Indiener vraagt of het milieuprogramma beperkingen oplegt voor het uitbreiden van activiteiten van Evos als BRZO bedrijf en van de hoeveelheid opgeslagen gevaarlijke stoffen.	Het milieuprogramma legt geen beperkingen op ten aanzien van bedrijfsuitbreidingen, noch van hoeveelheden opgeslagen gevaarlijke stoffen. We zijn overigens van mening dat het voorkomen en beheersen van zware ongevallen een prioriteit behoort te zijn van een onderneming die werkt met gevaarlijke stoffen.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
12.4	Hfd A.5.1 Target Ambitie Indiener vraagt om een toelichting op de wijze waarop veiligheidscultuur eenduidig beoordeeld kan worden.	DCMR heeft hiervoor een eenduidige methode ontwikkeld. Als de indiener interesse heeft in een veiligheidscultuurmeting, kan zij contact opnemen met DCMR.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
12.5	Hfd A.9 Beheersen van nieuwe activiteiten met pZZS en ZZS Indiener de mogelijkheid te behouden voor een vergunning van opslagtanks voor ZZS en pZZS, vaak op aanvraag van klanten die afhankelijk zijn van het gebruik van ZZS.	Het milieuprogramma verhindert dit niet, maar stelt wel kaders om de effecten op het milieu te voorkomen of te beperken.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.
12.6	Hfd A.9.2. Indiener verzoekt geen aanpassingen in bestaande vergunningen. Hierdoor zou een ongelijk speelveld ontstaan ten opzichte van andere opslagbedrijven.	Voortschrijdend inzicht en aangepast beleid kunnen altijd leiden tot de noodzaak vergunningen te actualiseren. Hiermee wordt een gelijk speelveld juist gewaarborgd.	De zienswijze leidt niet tot wijzigingen.

3. Aanvullende aanpassingen

Er zijn enkele ambtshalve tekstuele aanpassingen gedaan. Zo hebben we een stuk tekst over de reikwijdte van het Milieuprogramma toegevoegd in de paragraaf Integrale uitvoering. Dit, omdat uit de zienswijzen bleek dat er veel opmerkingen gemaakt werden die tot het domein van andere provinciale Programma's en Opgaves of bevoegdheden behoren. Ook hebben we nog enkele kleine tekstuele foutjes rechtgezet en is de tekst bij bedrijfsmatig vuurwerk aangepast. Tot slot is nog een in hoofdstuk 4 een paragraaf Integrale milieuprojecten toegevoegd. Hierin staan een aantal voorbeelden van hoe we activiteiten van verschillende milieuthema's integreren en extra investeren in regievoering en samenwerking. Deze projecten laten zien dat de subdoelen en acties van de verschillende milieuthema's niet los van elkaar staan maar verweven met elkaar en in samenhang met andere opgaves en programma's worden uitgevoerd. Hiermee is het overzicht van wat er op milieugebied gebeurt meer compleet.

Colofon

Tekst

Provincie Zeeland

Contact

milieu@zeeland.nl

www.zeeland.nl